

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ, АДМІНІСТРУВАННЯ ТА ТУРИЗМУ
Кафедра менеджменту та адміністрування

ДИПЛОМНА РОБОТА

Управління фінансовими ресурсами підприємства
Назва теми
(на прикладі ТОВ «ЛІТМА», м.Хмельницький)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Галузь знань 07 Управління та адміністрування
Шифр і назва галузі знань
Спеціальність 073 Менеджмент
Шифр і назва спеціальності
Освітня програма Менеджмент
Назва

ДРМН.019106.01.00.ПЗ
Шифр

Виконав студент 5 курсу, група МНз-19-1
Шифр

Підпис

Андрій ПЕТРУК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник к.е.н., доцент
Науковий ступінь, звання

Підпис

Ольга ОСТАПЧУК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Нормоконтролер _____

Підпис

Олена Каштук
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

До захисту допускаю:

Завідувач кафедри менеджменту
та адміністрування

Підпис

Ніла ТЮРИНА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

14 06 2024 р.

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет управління, адміністрування та туризму

Кафедра менеджменту та адміністрування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 07 Управління та адміністрування

шифр і назва

Спеціальність 073 Менеджмент

Освітня програма Менеджмент

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Завідувач кафедри _____

“ 14 ” 02 2024 р.

ЗАВДАННЯ НА ДИПЛОМНУРОБОТУ

Петрук Андрій Олегович

Прізвище, ім'я, по батькові студента

1. Тема Управління фінансовими ресурсами підприємства (на прикладі ТОВ «ЛІТМА», м.Хмельницький)

керівник роботи Остапчук Ольга Василівна, к.е.н., доц. кафедри менеджменту та адміністрування
Прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання

Затверджено наказом ректора університету від 15 лютого 2024 р. № 8 дод. 6

2. Строк подання студентом роботи на кафедру 25 червня 2024 р.

3. Вихідні дані до роботи статті, монографії, навчальні посібники з заданої теми, статистична інформація підприємства, бухгалтерська звітність, інформація мережі Інтернет тощо

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ. 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ТА АНАЛІЗ СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «ЛІТМА». 3. ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «ЛІТМА».

5. Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень): 1. Підходи до визначення поняття «фінансові ресурси підприємства». 2. Джерела власних фінансових ресурсів. 3. Джерела позикових фінансових ресурсів. 4. Зовнішні джерела формування власного капіталу підприємств. 5. Основні напрямки аналізу фінансових ресурсів підприємства. 6. Основні техніко-економічні показники ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр. 7. Динаміка показника доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартості реалізованої продукції ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр. 8. Бальна оцінка факторів макросередовища ТОВ «ЛІТМА» SWOT-аналіз для ТОВ «ЛІТМА». 9. Показники ліквідності для ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр. 10. Показники фінансової стійкості для ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр. 11. Показники рентабельності для ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр. 12. Показники ділової активності для ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр. 13. Шляхи покращення фінансової стійкості підприємства 14. Розрахунок оптимальної структури капіталу ТОВ «ЛІТМА».

6. Консультанти розділів дипломної роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
1. Теоретико-методичний	Остапчук О.В., доц. каф. менеджменту та адміністрування	<i>O. Vnuf</i>	<i>O. Vnuf</i>
2. Дослідницько-аналітичний	Остапчук О.В., доц. каф. менеджменту та адміністрування	<i>O. Vnuf</i>	<i>O. Vnuf</i>
3. Проектно-рекомендаційний	Остапчук О.В., доц. каф. менеджменту та адміністрування	<i>O. Vnuf</i>	<i>O. Vnuf</i>
4. Нормоконтроль	<i>Коваленко О.М.</i>	<i>OK</i>	<i>OK</i>

7. Дата видачі завдання лютий 2024р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Пор. №	Назва етапів (розділів) дипломної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вибір теми дипломної роботи	лютий 2024	виконано
2.	Одержання індивідуального завдання	лютий 2024	виконано
3.	Складання календарного плану графіка написання дипломної роботи	лютий 2024	виконано
4.	Підготовка до виконання дипломної роботи: підбір та вивчення літератури, участь у виконанні науково-дослідних робіт, інші заходи	лютий 2024	виконано
5.	Уточнення теми дипломної роботи та календарного плану-графіка, виходячи зі специфіки базового підприємства, установи	березень 2024	виконано
6.	Підготовка першого розділу	квітень 2024	виконано
7.	Підготовка другого розділу	травень 2024	виконано
8.	Підготовка третього розділу	травень 2024	виконано
9.	Підготовка висновків	червень 2024	виконано
10.	Здача науковому керівнику	червень 2024	виконано
11.	Доопрацювання дипломної роботи з урахуванням зауважень наукового керівника	червень 2024	виконано
12.	Написання та оформлення роботи в остаточному варіанті	червень 2024	виконано
13.	Попередній захист дипломної роботи на кафедрі	червень 2024	виконано
14.	Одержання відгуку наукового керівника	червень 2024	виконано
15.	Одержання рецензії зовнішнього рецензента	червень 2024	виконано
16.	Захист дипломної роботи	червень 2024	виконано

Студент

Andriy Petruk
Підпис

Андрій ПЕТРУК

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник роботи

O. Vnuf
Підпис

Ольга ОСТАПЧУК

Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ

Петрук А.О. Управління фінансовими ресурсами підприємства (на прикладі ТОВ «ЛІТМА», м.Хмельницький). Керівник роботи – к.е.н., доцент кафедри менеджменту та адміністрування Остапчук О.В. Дипломна робота бакалавра: 53 с., 11 рисунків, 10 таблиць, 40 джерел посилання.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: УПРАВЛІННЯ; ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ, МЕНЕДЖМЕНТ; УПРАВЛІННЯ; ОПТИМІЗАЦІЯ.

Досліджено теоретико-методичні основи управління фінансовими ресурсами на підприємстві. Розглянуто сутність фінансових ресурсів підприємства. Досліджено систему управління фінансовими ресурсами підприємства. Проаналізовано методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємства.

Представлено характеристику діяльності та аналіз середовища функціонування ТОВ «ЛІТМА». Проаналізовано основні фінансово-економічні показники ТОВ «ЛІТМА». Проведено аналіз макросередовища та SWOT-аналіз ТОВ «ЛІТМА».

Запропоновано шляхи покращення фінансової стійкості ТОВ «ЛІТМА». Запропоновано оптимізацію структури капіталу ТОВ «ЛІТМА».

підпис

15

06

дата

2024 р.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП.....	5
1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	7
1.1 Сутність фінансових ресурсів підприємства.....	7
1.2 Система управління фінансовими ресурсами підприємства.....	12
1.3 Методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємства.....	18
2 ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ТА АНАЛІЗ СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «ЛІТМА».....	23
2.1 Загальна характеристика підприємства та аналіз його фінансово- економічних показників.....	23
2.2 Аналіз макросередовища та SWOT-аналіз підприємства.....	30
2.3 Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства.....	35
3 ОПТИМІЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «ЛІТМА».....	42
3.1 Шляхи покращення фінансової стійкості підприємства.....	42
3.2 Оптимізація структури капіталу підприємства.....	44
ВИСНОВКИ.....	48
ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ.....	51
ДОДАТКИ.....	55

ВСТУП

Тема управління фінансовими ресурсами підприємства є актуальною у зв'язку з необхідністю ефективного управління фінансами для забезпечення стійкості, рентабельності та конкурентоспроможності бізнесу в умовах економічної нестабільності та змін на ринку. Аналіз і оптимізація фінансових ресурсів дозволяють підприємствам ефективно реагувати на виклики та забезпечувати стратегічний розвиток.

Питання, що пов'язані з підвищенням ефективності управління фінансовими ресурсами на підприємстві, досліджується у працях вітчизняних і зарубіжних вчених: І. Ансоффа, І. Бланка, В. Герасимчука, О. Василика, А. Поддєрьогіна, А. Петрова, Р. Слав'юка, В. Шеремети та ін.

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовими ресурсами підприємства.

Предметом дипломної роботи є управління фінансовими ресурсами підприємства.

Метою дослідження є розробка теоретичних засад і практичних рекомендацій щодо оптимізації управління фінансовими ресурсами ТОВ «ЛІТМА».

Завданням дослідження є:

- розглянути сутність фінансових ресурсів підприємства;
- дослідити систему управління фінансовими ресурсами підприємства;
- проаналізувати методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємства;
- представити характеристику діяльності та аналіз середовища функціонування ТОВ «ЛІТМА»;
- проаналізувати основні фінансово-економічні показники ТОВ «ЛІТМА»;

- провести аналіз макросередовища та SWOT-аналіз ТОВ «ЛІТМА»;
- запропонувати шляхи покращення фінансової стійкості ТОВ «ЛІТМА»;
- запропонувати оптимізацію структури капіталу ТОВ «ЛІТМА».

Під час написання дипломної роботи використовувались загальноприйняті методи економічного аналізу (аналіз, групування, порівняння). При визначенні спільних та відмінних рис у показників, що аналізують фінансовий стан використовувались методи вимірювання та порівняння значень.

1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1 Сутність фінансових ресурсів підприємства

У ринковій економіці фінансові ресурси мають особливо важливу роль і значення, оскільки вони є єдиним видом ресурсів будь-якого підприємства, який можна легко і швидко перетворити в інший вид ресурсу. Фінансові ресурси здатні повністю задовольнити всі поточні та перспективні потреби підприємства для його поточної діяльності та подальшого розвитку.

На сьогодні існує багато визначень поняття та сутності «фінансових ресурсів підприємства». Така нечіткість відображає, насамперед, замкнутість вітчизняної економічної науки, а також процесів, перетворень і явищ, які нині відбуваються в українській національній економіці. По-друге, це свідчить про певне нерозуміння функціонування ринкової економіки та її основних законів, які поступово, але послідовно змінюють командно-адміністративну систему, або принаймні провал спроби поєднати закони цих двох систем в єдину систему.

Зосереджуючись на понятті «фінансові ресурси підприємства», не варто розглядати визначення фінансових ресурсів, які були сформовані в радянський час. У працях вчених того часу фінансовим ресурсам держави відводилася значна підпорядкована роль порівняно з фінансовими ресурсами підприємницьких структур.

Сьогодні для багатьох авторів більш чіткою є лінія розподілу фінансових ресурсів держави та підприємств [1-6]. Наведемо декілька визначень, створених українськими економістами під час створення нової системної національної економіки України (Таблиця А.1 Додатку А).

З перелічених у таблиці А.1 Додатку А визначень можна зробити висновок, що більшість авторів під фінансовими ресурсами розуміють заощадження, доходи та надходження, або засоби грошових ресурсів.

Підсумовуючи все вищесказане, на сьогоднішній день фінансові ресурси – це виробництво підприємством продукції (товарів, робіт, послуг – операційна діяльність), основних і оборотних коштів (інвестиційна діяльність) і зобов'язань (майнові та боргові – фінансова діяльність) за певний період часу або певну дату.

На основі узагальнення існуючих методів складу джерел власних фінансових коштів можна запропонувати наступну структуру (Рисунок 1.1).

Рисунок 1.1 - Джерела власних фінансових ресурсів

Крім доходів від виробничої діяльності, джерелами фінансових ресурсів є позиковий капітал, але деякі автори трактують його також як позиковий [7].

Проаналізувавши низку трактувань позикових і залучених фінансових ресурсів, можна запропонувати наступний склад: позики, позики банків та інших фінансово-кредитних установ; кредиторська заборгованість, надходження від продажу облігацій та інших цінних паперів; бюджетна позика; податковий кредит; виплати по франчайзингу, страхове відшкодування, лізингу; власний капітал у поточній інвестиційній діяльності (Рисунок 1.2).

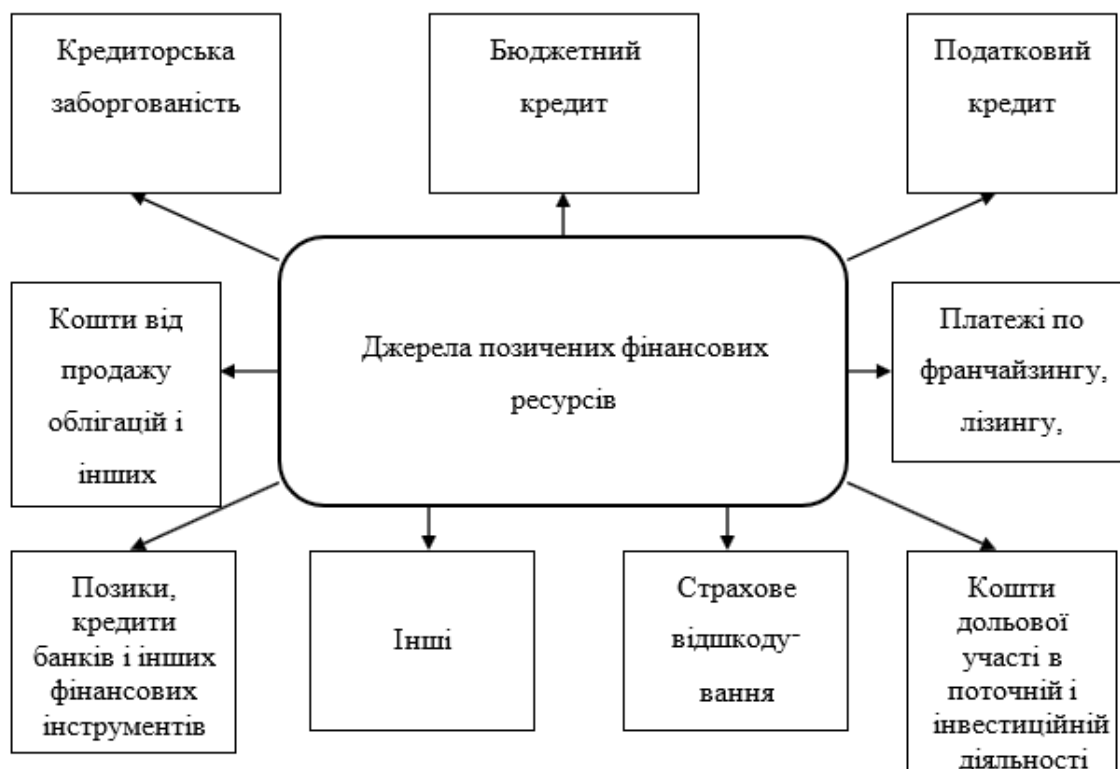

Рисунок 1.2 – Джерела позикових фінансових ресурсів

Усі напрями та форми діяльності підприємства здійснюються за рахунок створених ним фінансових ресурсів і складаються з усіх залучених підприємством активів і засобів.

Між фінансовими ресурсами підприємства та джерелами їх походження існує тісний зв'язок, який можна виразити у вигляді наступного рівняння:

$$OK + ОбК = ВК + ПК \quad (1.1)$$

де ОК — основний капітал підприємства;

ОбК - оборотні кошти підприємства;

ВК - власний капітал підприємства;

ПК – кредитний капітал підприємства [8].

Підприємство може використовувати такі джерела фінансування своєї роботи. Власний капітал є основним ризиковим капіталом компанії. Кожне

підприємство повинно мати власний капітал, оскільки він найбільш надійно інвестується в довгострокові проекти і піддається максимальному ризику.

Структура зовнішніх джерел формування власного капіталу підприємства має такі складові: по-перше, кошти, створені за рахунок власних фінансових ресурсів, а також можливості фінансового ринку; по-друге, кошти, що утворюються в процесі розподілу та наступного перерозподілу фінансових ресурсів (Рисунок 1.3).

Рисунок 1.3 - Зовнішні джерела формування власного капіталу підприємств

Зовнішні джерела формування власного фінансового капіталу підприємства визначають здатність новостворених підприємств створити початковий капітал, а існуючих суб'єктів господарювання забезпечити зростання обсягів і вдосконалення структури фінансових ресурсів.

В умовах становлення та розвитку ринкових відносин особливого значення набувають джерела фінансових ресурсів, що мобілізуються через можливості фінансового ринку. При цьому до внутрішніх джерел фінансових ресурсів відносять кошти, створені та накопичені під час здійснення підприємством виробничо-фінансової діяльності (Рисунок А.1 Додатку А).

Також внутрішні джерела фінансових ресурсів є дуже важливими з точки зору формування капіталу суб'єкта господарювання, оскільки забезпечують фінансову стабільність та подальше нарощування капіталу підприємства. Серед джерел формування власного капіталу найбільш суттєвими і значущими є доходи підприємства та створені в процесі виробництва амортизаційні відрахування. Ці джерела визначають структуру і розмір грошового потоку підприємства.

Під кредитним капіталом слід розуміти частину коштів, створених за рахунок боргових джерел, які не є власністю підприємства і мають бути повернуті власнику в узгодженій формі протягом певного терміну. У більшості випадків залучення позикового капіталу можливо тільки на платній основі.

Капітал, запозичений бізнесом, може бути створений за допомогою двох основних категорій джерел.

До першої категорії належать зовнішні джерела позикового капіталу, які поділяються на зовнішні довгострокові та короткострокові джерела.

До другої категорії належать внутрішні джерела кредитного капіталу, до яких відносяться кредитні фінансові ресурси, створені за рахунок зовнішніх довгострокових і короткострокових зобов'язань, термін дії яких закінчився (Рисунок А.2 Додатку А).

В сучасних умовах ринкової економіки розмір цих кредитних ресурсів є недостатньо значним через їхню досить високу вартість. Водночас у перехідний період розвитку економічних процесів боргові ресурси на підприємствах використовуються для створення короткострокового та довгострокового позикового фінансового капіталу. Для новостворених державних підприємств основними джерелами формування фінансового капіталу цих суб'єктів є [9]: «кошти державного або місцевого бюджетів, галузеві кошти відомств і

міністерств, фінансовий лізинг і цільові державні позики, позабюджетні фонди, кредити, отримані від іноземних держав і міжнародних організацій, короткострокові комерційні кредити, надані постачальниками матеріалів і сировини». Створення оптимального та раціонального складу фінансових ресурсів підприємства є дуже важливою складовою грошової стратегії підприємства. Безпосередня розробка такої фінансової стратегії має забезпечити стабільне виробничо-господарське функціонування підприємства у межах заданого обсягу виробництва, більш раціональне використання боргових і фінансових ресурсів, а також довгострокову фінансову стійкість підприємства.

1.2 Система управління фінансовими ресурсами підприємства

Управління ресурсами фінансових підприємств є головним завданням, яке є метою кожного підприємства, незалежно від його форми, галузі та масштабу діяльності. Важливість цієї сфери зумовлена особливою роллю фінансів, які є видом ресурсу, який можна перетворити на інший вид ресурсу, наприклад, будівлі, технології, сировину, персонал. Ефективність та результативність такої реконструкції в основному визначається підприємством, а також зацікавленими у розширенні її масштабів особами – власниками, менеджерами, кредиторами, державою, суспільством тощо. Фінансові ресурси можуть бути використані активи працюючі самостійно, що приносять дохід.

У сучасних реаліях діяльності підприємств функціонування системи управління фінансовими ресурсами підприємства є основним напрямом практичної діяльності, який розвивається різнобічно з метою поглибленого навчання в галузях економіки, бухгалтерського обліку, теорії та практики підприємства. Цей напрям включає, насамперед, створення та розвиток методів управління фінансовими ресурсами підприємствами та їх джерелами.

Погоджуємося з твердженням Погріщука Г.Б. та Руденка В.В в. [11]: «основою стабільного зростання та фінансової стійкості української економіки в ринкових умовах є ефективне управління фінансовими ресурсами підприємств як найважливішим структурним елементом економічної системи держави. Відсутність грамотного управління фінансовими ресурсами підвищує рівень економічних ризиків, погіршує фінансовий стан суб'єктів господарювання, а також зменшує можливості залучення капіталу, як наслідок, підприємства можуть втрачати свою платоспроможність і фінансову незалежність, що зменшує інвестиції в економіку в цілому і, відповідно, звужує ринок товарів і послуг. Проблема управління фінансовими ресурсами є актуальною ще і тому, що функціонування підприємств в умовах фінансової нестабільності призводить до зменшення величини їх оборотних активів, скорочення обсягів діяльності, неефективного використання наявних ресурсів, зростання витрат і збитків».

Розглянемо докладніше трактування принципів управління фінансовими ресурсами підприємства різними науковцями, оскільки в основі практики функціонування управління фінансовими ресурсами підприємства лежать фундаментальні принципи фінансового менеджменту.

Горбань А.П. стверджує в [12]: «Управління фінансовими ресурсами підприємства – це сукупність форм і методів управління грошовими потоками та фінансовими ресурсами».

Бланк І. О. зазначає, що управління фінансовими ресурсами – це система принципів і методів розробки та реалізації рішень, пов'язаних із забезпеченням ефективного формування, розподілу та використання в процесі господарської діяльності.

Добринь С.В. наголошує в [13]: «Управління фінансовими ресурсами є дуже складним завданням на підприємстві, оскільки поряд із платоспроможністю та прибутковістю необхідно забезпечити кругообіг фінансових ресурсів. Тому при формуванні та використанні фінансових ресурсів необхідно підтримувати певний баланс між збільшенням обсягу фінансових ресурсів і забезпеченням раціонального використання ефективності виробництва і

конкурентоспроможності готової продукції з метою забезпечення стабільної платоспроможності підприємства».

Підсумовуючи вищевикладене, слід зазначити, що ефективна діяльність кожного суб'єкта господарювання спрямована на чітке управління фінансовими ресурсами. Управління фінансовими підприємствами ресурсами характеризується створенням цілеспрямованих методів, дій, важелів, різного роду маніпуляцій, які впливають на фінанси для отримання бажаного результату.

Враховуючи зазначене, доцільно сформулювати цілі ефективного управління ресурсами фінансових підприємств:

- збереження діяльності підприємства в динамічно змінюваному зовнішньому середовищі і постійно зростаюча конкуренція;
- лідерство в конкурентній боротьбі;
- підтримка стабільності фінансового підприємства;
- максимальне зростання вартості ринкового підприємства;
- стійке накопичення економічного потенціалу;
- збільшення обсягів виробництва та реалізації послуг чи продукції;
- зниження максимальних витрат;
- максимальне накопичення прибутку;
- організація все більш прибуткових підприємств.

Управління фінансовими ресурсами є важливим елементом загальної стратегії фінансової організації і спрямоване на забезпечення необхідного рівня оплати її існування та розвитку. Компоненти та прогрес системи управління ресурсами фінансового підприємства показано в Додатку Б (Рисунок Б.1).

Аналізуючи Рисунок Б.1 Додатку Б, необхідно звернути увагу на те, що об'єктом управління в цій структурі є безпосередні фінансові ресурси, включаючи їх розмір, джерела формування, сформовані взаємозв'язки в процесі створення та використання фінансових ресурсів тощо. Результати управління з'являються в грошових та інформаційних потоках, які використовуються в новому циклі управління. Підсистема управління – це фінансова служба суб'єкта господарювання, що впливає на його господарсько-виробниче функціонування

через фінансовий механізм, який створює комплекс фінансової методології, фінансових інструментів та інформаційного забезпечення.

Аналізуючи творчість Пономаренко В.С. та Дороніної М.С. слід підкреслити наступний факт, викладений в [14]: «Виходячи з дослідження проблеми управління фінансовими ресурсами підприємства, впливає необхідність розробки досконалого механізму управління фінансовими ресурсами, який відповідає сучасним умовам ведення бізнесу. Формальний опис зазначеного процесу управління фінансовими ресурсами підприємства базується на визначенні сукупності показників, що відображають різні параметри та результати їх реалізації».

Козачок І.А. у свою чергу наголошує в [15]: «в умовах ринкових перетворень необхідно розробити єдину систему принципів управління фінансовими ресурсами підприємства, які спрямовані на нові умови роботи, зокрема: забезпечення конкурентної переваги як головної мета розвитку підприємства; оцінка ресурсного потенціалу підприємства як сукупності його трудових, матеріальних і грошових ресурсів, що забезпечують рівномірність техніко-економічних механізмів розподілу ресурсів на всіх рівнях технологічної структури; фінансового потенціалу зі стратегічними цілями та прийнятним рівнем ризику для забезпечення фінансової безпеки підприємства системного управління фінансовими ресурсами та ризиками».

Застосовуючи основні положення теорії менеджменту, а також вивчаючи економічний зміст і потребу підприємства у фінансових ресурсах на Рисунку Б.2, Додаток Б наведено інформаційну модель загальної системи управління ресурсами фінансових підприємств.

За словами Радченка І.В. в [16]: «Мета управління фінансовими ресурсами – забезпечити діяльність підприємства оптимальним обсягом фінансових ресурсів відповідно до напрямків його розвитку в кожному конкретному періоді, організувати створення необхідного рівня та раціональне використання фінансових ресурсів, для отримання максимального прибутку та підвищення ринкової вартості підприємства».

В свою чергу Данилко В.К. та Ситого Д.В. підкреслює в [17]: «Система управління фінансовими ресурсами – це сукупність форм і методів управління рухом грошових коштів і фінансових ресурсів. Така система вважається ефективною лише тоді, коли вона забезпечує не тільки раціональне використання наявних ресурсів, а й систематичний пошук можливостей подальшого розвитку підприємства».

Погоджуємось з В.К. Данилко та Сито Д.В. в [17]: "Прогресивні методи управління фінансовими ресурсами підприємства базуються на використанні цінних паперів, похідних цінних паперів, різноманітних корпоративних облігацій у широкому функціональному складі депозитарних розписок не тільки національного, а й міжнародного фінансового ринку підприємств. Однак використання цих прогресивних методів управління фінансовими ресурсами на вітчизняних підприємствах є дуже обмеженим або навіть неможливим, оскільки: підприємство має низький рівень інвестиційної привабливості, що перешкоджає успішному розміщенню емісійних цінних паперів; вихід на міжнародні фінансові ринки в основному використовують великі корпорації, не малий і середній бізнес; виникають великі додаткові витрати, пов'язані з випуском цінних паперів, що знижує економічну ефективність залучення коштів з фондового ринку; працівники фінансової служби на підприємстві не мають необхідних знань і навичок використовувати зазначені методи управління фінансовими ресурсами. Що стосується традиційних методів управління фінансовими ресурсами, то обмеженість кредитних ресурсів, значні комісії за їх використання, високі кредитні та валютні ризики перешкоджають збільшенню боргового капіталу вітчизняних підприємств за рахунок залучення банківських кредитів».

Підсумовуючи, для ефективності системи фінансового менеджменту підприємства важливо використовувати інноваційну типологію фінансового менеджменту для впливу на управління раціональною системою управління на чітко визначених принципах. Важливо поряд з основною метою управління фінансами підприємства виділяти основні завдання. До них належать:

- створення необхідного рівня фінансових ресурсів;

- оптимізація руху фінансових ресурсів;
- створення ефективної реалізації грошових ресурсів;
- максимізація прибутку при доступному рівні фінансового ризику;
- фіксований темп приросту економічного потенціалу підприємства;
- створення балансу стабільного фінансового підприємства;
- мінімальний рівень витрат тощо.

Постановка цілей залежить головним чином від технології, розміру підприємства, ситуації на ринку, економічних, політичних чинників тощо.

Таким чином, враховуючи вищезазначене, управління ресурсами фінансових підприємств функціонує як основна підсистема основної системи управління організацією. Це допомагає знайти відповіді на важливі питання, пов'язані з розміром і збалансованістю активів структури підприємства, що сприяє досягненню поставлених перед суб'єктом господарювання цілей і завдань, а також допомагає знайти джерела організації поточного та перспективного управління діяльністю підприємства, що задовольняє його платоспроможність та фінансову стійкість.

Робимо висновок, що управління фінансами підприємства – це процес, спрямований на оптимізацію руху та розподілу грошових коштів для досягнення цілей як усього підприємства, так і окремих працівників. Фінансовий менеджмент спрямований на вирішення проблеми впливу на рівень і структуру грошових потоків для досягнення підприємством поставлених цілей. По суті, фінансовий менеджмент — це управління фінансовими ресурсами. Управління фінансами має здійснюватися індивідуально на кожному підприємстві.

1.3 Методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємства

Успішне функціонування будь-якого підприємства неможливе без ефективного управління його фінансовими ресурсами. Вони повинні створювати умови для сталого виробничого процесу та його сталого зростання, що визначає конкурентоспроможність підприємства на ринку.

Аналіз під час формування фінансових ресурсів та ефективного управління ними дозволяє визначити рівень майбутньої ефективності діяльності підприємства, а також покращити його фінансовий стан, рівень фінансової незалежності, стабільності та інвестиційної привабливості. Такий аналіз можливий за умови його ефективної організації, що забезпечується використанням найбільш прийнятної методології.

Варто відмітити, що розвитку теорії та практики аналізу структури та використання фінансових ресурсів, а також забезпеченню його бази даних сприяли праці вітчизняних вчених: А. Д. Василика, К. В. Ізмайлової, В. М. Івахненка, М.Я. Коробова, М.В. Кужельний, В.А. Мець, Л.А. Лахтіонової, В.М. Опаріна, В.І. Самборського, П.Я. Поповича та ін. Незважаючи на значні досягнення у вивченні цих проблем, ряд питань щодо методології та організації аналізу формування та використання фінансових ресурсів підприємств потребують подальшого дослідження.

Дослідження показали, що сьогодні не існує єдиної точної методики аналізу фінансових ресурсів компанії з фіксованим набором аналітичних показників та відповідних коефіцієнтів. Крім того, відсутній єдиний підхід до порядку розрахунку коефіцієнтів або їх нормативних значень. В результаті важко зорієнтуватися в різноманітній існуючій інформації та вибрати найбільш правильний і простий спосіб аналізу фінансових ресурсів підприємства.

На основі якісної аналітичної інформації прийняття ефективних та обґрунтованих управлінських рішень щодо використання фінансових ресурсів можливе завдяки науково обґрунтованій організації економічного аналізу. У свою

чергу, впровадження науково обґрунтованих компонентів організації економічного аналізу забезпечує більш високий рівень функціональності аналізу відповідно до потреб користувачів (власників та керівників підприємств, вищих організацій та установ).

І. Д. Фаріон одним із перших звернув увагу на труднощі у розробці різних методів управління та монетарного аналізу, зазначив, що в літературі з фінансового аналізу відомі наступні методи [18]:

«- від розрахунку та оцінки загальних характеристик ефективності використання капіталу, від дослідження його складу і структури - до оцінки платоспроможності;

- від загальної характеристики та оцінки активів та їх джерел - до оцінки платоспроможності, фінансової стійкості та ефективності використання активів;

- від аналізу фінансових результатів - до динаміки та структури статей балансу, фінансової стійкості та загальної оцінки діяльності підприємства».

Демко І.І. визначає два підходи до процедури аналізу формування та використання фінансових ресурсів [19]: «спочатку аналізуються активи підприємства, а потім джерела їх фінансування. Спочатку аналізуються джерела формування власного та позикового капіталу, а потім аналізується майно підприємства».

Перший спосіб є більш логічним і науково обґрунтованим з точки зору фінансового аналізу підприємства в цілому, тобто розглядаються всі сторони його фінансової діяльності.

В основі другого лежить така важлива категорія, як капітал, оскільки він є початком зародження будь-якої діяльності; відсутність капіталу унеможливило існування підприємства як суб'єкта господарювання.

Бродська І.І. вважає, що необхідно проводити в такій послідовності аналіз формування та використання фінансових ресурсів підприємства [20]:

«На першому етапі аналізуються джерела формування капіталу: оцінка структури джерел фінансових ресурсів у цілому, аналіз джерел формування

власних коштів, аналіз джерел формування позикових коштів, аналіз кредиторської заборгованості.

На другому етапі проводиться аналіз активів підприємства: аналіз складу і структури всього капіталу, аналіз оборотних коштів, аналіз дебіторської заборгованості.

Третій етап аналізує ліквідність балансу підприємства, що включає незначну реструктуризацію активів і пасивів на основі ліквідності в залежності від терміновості їх оплати. На цьому етапі основною метою є перевірка синхронності надходження та витрачання фінансових ресурсів підприємства, тобто спроможності розрахуватися за своїми зобов'язаннями в певний період.

На четвертому, останньому етапі, здійснюється порівняльний аналіз фінансових результатів підприємства з іншими підприємствами або за різні звітні періоди, тобто розраховується загальний рейтинговий показник».

Крім того, слід наголосити, що перші два етапи є обов'язковими для методології аналізу формування та використання фінансових ресурсів. Для більш поглибленого дослідження аналіз необхідно продовжити на наступних етапах вивченням співвідношення окремих статей пасивів і активів балансу досліджуваного підприємства.

Аналіз [21 – 25] джерел з фінансового аналізу суб'єктів господарювання та методичних рекомендацій щодо його проведення, які використовуються на практиці у діяльності підприємств України [26; 27], дозволило підтвердити, що для точності та ефективності такого аналізу (Рисунок 1.2) необхідно виділити напрями: формування та аналіз ефективності використання фінансових ресурсів.

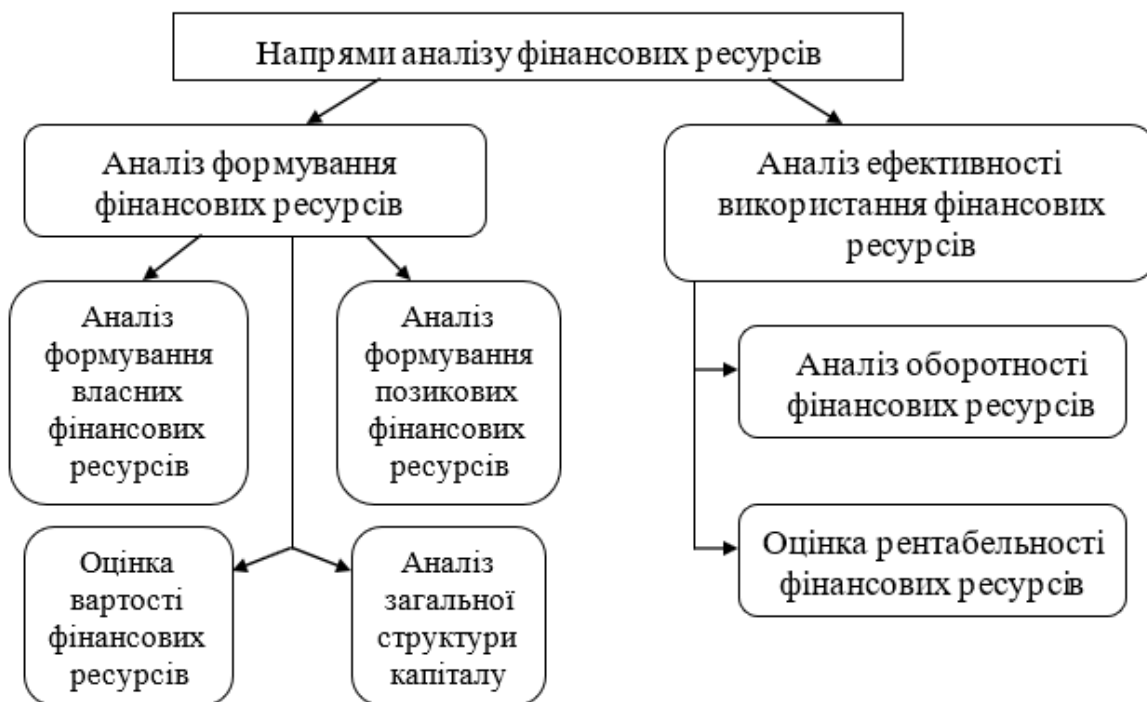

Рисунок 1.2 - Основні напрями аналізу фінансових ресурсів підприємства

Тому аналіз формування та використання фінансових ресурсів підприємства слід проводити в такій послідовності [28]:

1 етап - аналіз джерел формування капіталу: оцінка структури джерел грошових ресурсів у цілому, аналіз джерел власного і позикового капіталу, аналіз кредиторської заборгованості;

2 етап - проводиться аналіз активів підприємства: аналіз складу і структури сукупного капіталу, аналіз основного капіталу, аналіз оборотних коштів, аналіз дебіторської заборгованості;

3 етап - проводиться аналіз ліквідності балансу підприємства, який включає оцінку активів за ступенем ліквідності та зобов'язань за терміновістю їх оплати. На цьому етапі основною метою є контроль доходів і витрат фінансових ресурсів підприємства, тобто перевірка платоспроможності активів і зобов'язань протягом певного періоду часу [29];

4 етап - проводиться оцінювання рентабельності підприємства, тобто оцінювання економічної ефективності підприємства, що є відносним показником,

який відображає отриманий ефект з витратами або ресурсами, використаними для досягнення даного ефекту;

Аналіз ефективності використання фінансових ресурсів рекомендується здійснювати, використовуючи такі групи показників [30]: «коефіцієнти рентабельності фінансових ресурсів, а саме рентабельності власного капіталу, рентабельності власного капіталу та рентабельності позикових коштів; коефіцієнти оборотності фінансових ресурсів, тобто кількість оборотів сукупних фінансових ресурсів, кількість оборотів власного капіталу, кількість оборотів кредитного капіталу».

5 етап - розробка висновків та рекомендації для прийняття рішень щодо оптимізації джерел фінансових ресурсів та напрямів підвищення ефективності їх використання.

Незалежно від роду діяльності підприємства фінансові ресурси є його найбільш цінним активом, який знаходиться в постійному русі і забезпечує операційну, інвестиційну та фінансову діяльність підприємства. Важливість і роль фінансових ресурсів для функціонування підприємства зумовлює необхідність ретельного аналізу фінансового стану підприємства, зокрема аналізу формування та використання фінансових ресурсів.

Тому аналіз фінансових ресурсів підприємства варто проводити на основі узагальненого комплексного підходу, включаючи такі напрямки, як аналіз формування фінансових ресурсів та аналіз використання фінансових ресурсів. Використання цих напрямів аналізу дозволяє кожному окремому підприємству оцінити поточний стан фінансових ресурсів та визначити сильні та слабкі сторони діяльності підприємства у сфері управління структурою фінансових ресурсів. Також, опираючись на результати такого аналізу, можна буде обґрунтувати оптимальну структуру джерел фінансування підприємства та вибір найкращих альтернативних комбінацій ресурсів для підвищення ефективності.

2 ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ ТА АНАЛІЗ СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ ТОВ «ЛІТМА»

2.1 Загальна характеристика підприємства та аналіз його фінансово-економічних показників

Взуттєва фабрика «ЛІТМА», яка є базою досліджень в дипломній роботі, працює на ринку України більше 20 років і є провідним підприємством з виробництва взуття. ТОВ «ЛІТМА» розташоване в м. Хмельницькому за адресою: вул.В. Чорновола, 17/6.

ТОВ «ЛІТМА» займається виготовленням взуття з таких матеріалів [31]:

«- полівінілхлориду (ПВХ);

- текстилю на підошві з поліуретану (ПУ-ТПУ);
- текстилю на підошві з полівінілхлориду (ПВХ)».

Для виготовлення продукції ТОВ «ЛІТМА» використовує новітні технології; сучасне обладнання європейських виробників; сировина та комплектуючі українських та іноземних постачальників та якісні матеріали.

ТОВ «ЛІТМА» використовує наступні технології виробництва взуття [31]:

«- Текстильне взуття виготовляється методом прямого приливу підошви до заготовки верху. Вважається, що таке взуття є надійним, гнучким та зносостійким;

- Для взуття з ПВХ застосовується метод суцільного лиття під тиском, що робить взуття водонепроникним: чоботи, галоші напівчоботи, дачне та садове взуття, взуття від дощу. Продукція ТОВ «ЛІТМА» сертифікована за системою УкрСЕПРО та відповідає вимогам державної санітарно-епідемічної експертизи, що підтверджується експертними висновками.»

Аналіз техніко-економічних показників є одним з ключових етапів дослідження ефективності діяльності підприємства будь-якої сфери

господарювання. Такий аналіз дозволить оцінити фінансовий стан підприємства, виявити сильні та слабкі сторони її господарської діяльності, а також визначити напрямки для подальшого розвитку та його вдосконалення.

Важливість аналізу основних техніко-економічних показників взуттєвої фабрики обумовлена необхідністю отримання комплексної оцінки ефективності використання ресурсів підприємства, а також визначення перспектив його розвитку в умовах ринкової економіки.

Таблиця 2.1 – Основні техніко-економічні показники ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр.

Показник	Рік			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення, %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	39 070,70	73 860,90	99 756,10	34 790,20	25 895,20	89,04	35,06
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн	35 881,60	65 513,60	89 319,40	29 632,00	23 805,80	82,58	36,34
Валовий прибуток, тис. грн	3 189,10	8 347,30	10 436,70	5 158,20	2 089,40	161,74	25,03
Інші операційні витрати, тис. грн	5 439,00	6 570,10	5 538,20	1 131,10	-1 031,90	20,80	-15,71
Інші операційні доходи, тис. грн	2 057,50	747,50	94,20	-1 310,00	-653,30	-63,67	-87,40
Інші фінансові доходи (витрати), тис. грн	473,1	0	0	-473,10	0	-100,00	0
Середньорічна вартість основних фондів, тис. грн	10 308,00	13 008,30	11 347,20	2 700,30	-1 661,10	26,20	-12,77

Продовження таблиці 2.1

Середньооблікова чисельність штатних працівників, осіб	78	54	66	-24,00	12,00	-30,77	22,22
Фонд заробітної плати штатних працівників, тис. грн	1424,7	1457,7	1758,30	33,00	300,60	2,32	20,62
Продуктивність праці одного працівника, тис. грн / особу	500,91	1367,79	1511,46	866,88	143,67	173,06	10,50
Фондовіддача, грн	3,79	5,68	8,79	1,89	3,11	49,80	54,83
Фондомісткість, грн	0,26	0,18	0,11	-0,08	-0,07	-30,77	-36,81
Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн	280,7	2 524,70	4 992,70	2 244,00	2 468,00	799,43	97,75
Чистий прибуток, тис. грн	230	2 070,10	4 094,00	1 840,10	2 023,90	800,04	97,77
Витрати на 1 грн реалізованої продукції, робіт та послуг, грн	0,92	0,89	0,90	-0,03	0,01	-3,42	0,95
Рентабельність (збитковість), %	0,64	3,16	4,58	2,52	1,42	-	-
Рентабельність продаж, %	0,59	2,8	4,10	2,21	1,30	-	-

Аналіз основних техніко-економічних показників взуттєвої фабрики ТОВ «ЛІТМА», розпочнемо з аналізу таких показників, як: дохід від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції.

Дохід від реалізації продукції є ключовим показником, що відображає ефективність діяльності підприємства. Згідно з даними фінансової звітності ТОВ «ЛІТМА» (Додаток В), дохід від реалізації продукції взуттєвої фабрики значно зріс за досліджуваний період з 2021 по 2023 рік: у 2021 році дохід становив понад 39 000 тис.грн., а у 2023 році дохід зріс до понад 99 000 тис.грн. Динаміка цього показника представлена на Рисунку 2.1.

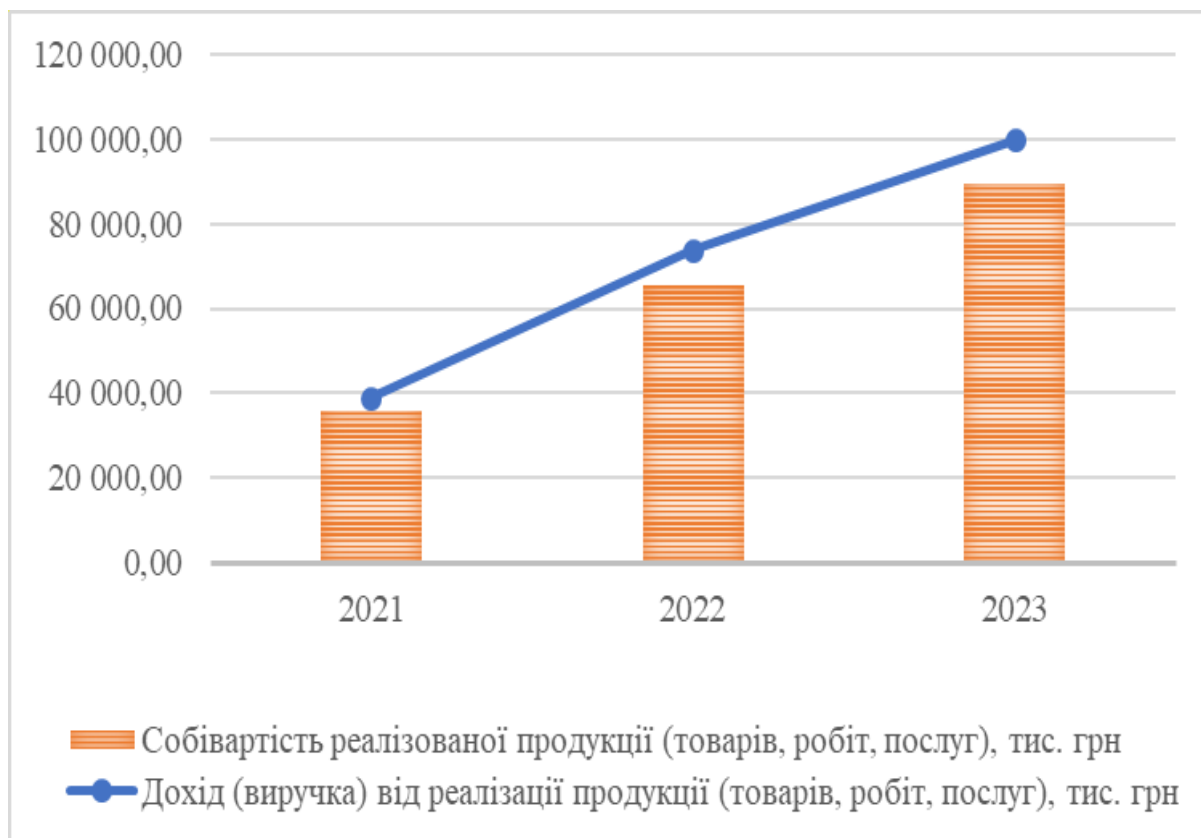

Рисунок 2.1 – Динаміка показника доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) та собівартості реалізованої продукції ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр.

Таке зростання показника доходу (виручки) від реалізації продукції може свідчити про значне збільшення обсягу продажів продукції або підвищення цін на продукцію, що може бути результатом успішної маркетингової стратегії, розширення ринків збуту або підвищення якості продукції.

Показник собівартості продукції також показує тенденцію до зростання: у 2021 році собівартість становила понад 35 000 тис.грн., а у 2023 році - зросла до понад 89 000 тис.грн. Динаміку цього показника представлено на Рисунку 2.1.

Зростання показника собівартості реалізованої продукції ТОВ «ЛІТМА» може бути викликане різними факторами, такими як підвищення цін на сировину, енергоносії, зростання витрат на оплату праці та інші виробничі витрати. Це свідчить про те, що підприємству варто звернути увагу на оптимізацію виробничих процесів, щоб знизити витрати та підвищити рентабельність.

Середня облікова чисельність штатних працівників ТОВ «ЛІТМА» зазнала змін протягом аналізованого періоду: у 2021 році чисельність становила 78 осіб; у 2022 році вона зменшилася до 54 осіб; а у 2023 році чисельність зросла до 66 осіб. Динаміка показника середньооблікової чисельності штатних працівників ТОВ «ЛІТМА» наведено на Рисунку 2.2.

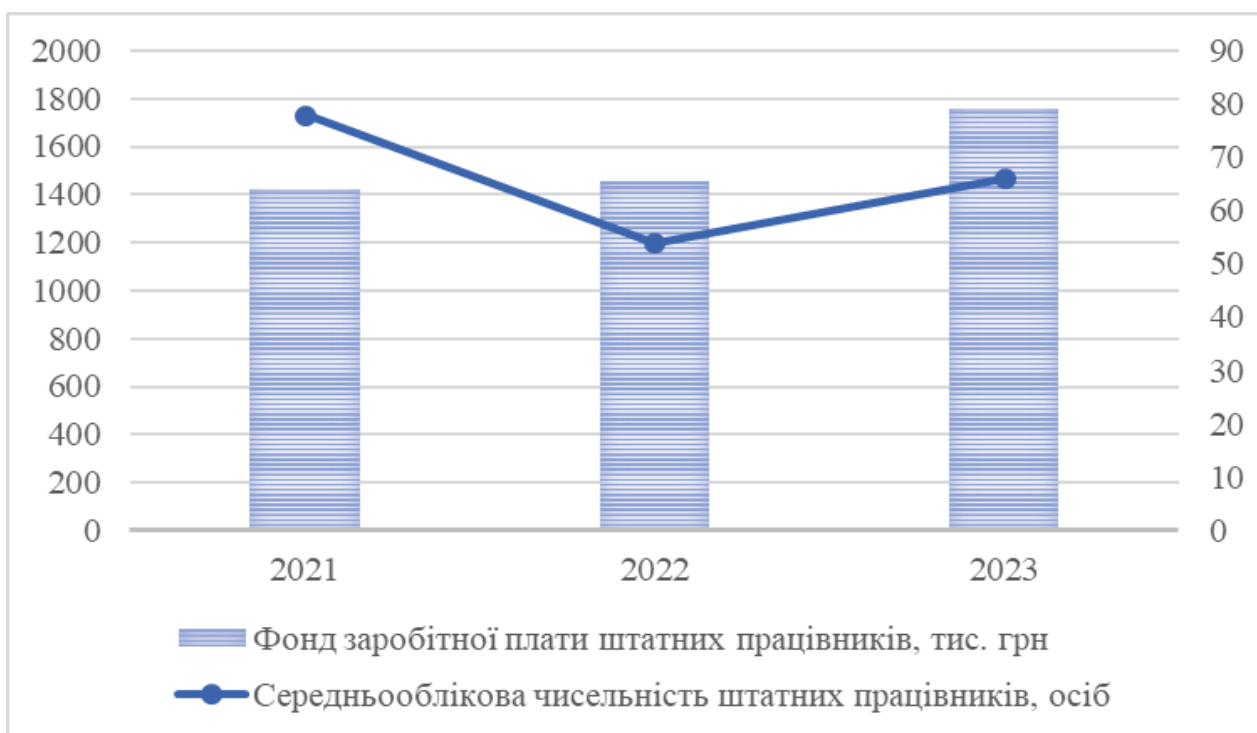

Рисунок 2.2 - Динаміка показника фонду заробітної плати штатних працівників та середньооблікової чисельності штатних працівників ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр.

Зменшення чисельності працівників у 2022 році свідчить про оптимізацію виробничих процесів, що дозволило підприємству зменшити кількість робітників. В той же час зростання чисельності працівників ТОВ «ЛІТМА» у 2023 році вказує на розширення виробництва або збільшення обсягів виробництва, що в результаті вимагало додаткової робочої сили.

Таким чином, зростання доходу та собівартості продукції, а також зміни у чисельності працівників вказують на динамічний розвиток ТОВ «ЛІТМА». Для подальшого аналізу необхідно детально розглянути також показники

рентабельності, підприємства, щоб зробити висновки про ефективності діяльності взуттєвої фабрики.

Рентабельність підприємства ТОВ «ЛІТМА» відображає здатність підприємства генерувати прибуток від своєї діяльності відносно загальних витрат. Згідно з даними таблиці 2.1, рентабельність підприємства зазнала значного зростання протягом досліджуваного періоду: у 2021 році рентабельність становила 0,64; у 2022 році рентабельність зросла до 3,16; у 2023 році рентабельність досягла 4,58. Динаміка показника рентабельності ТОВ «ЛІТМА» представлено на Рисунку 2.3.

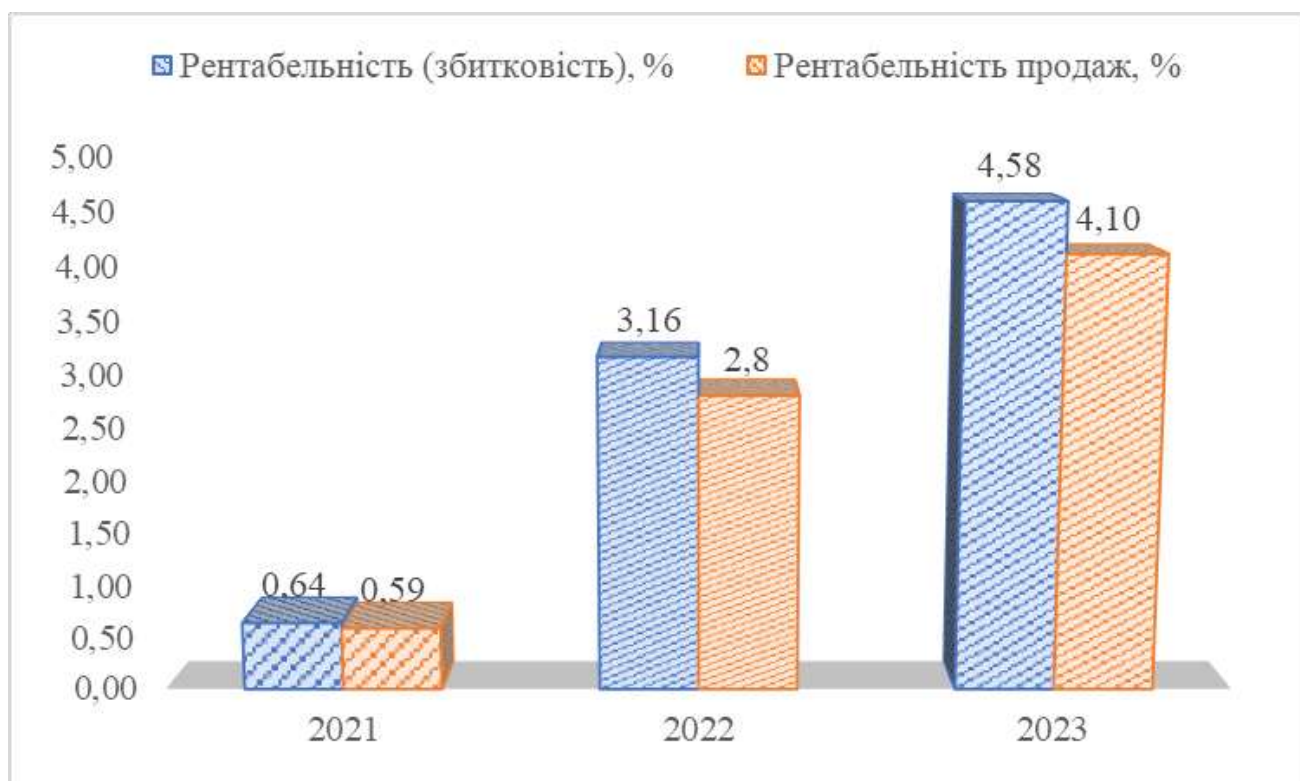

Рисунок 2.2 - Динаміка показника рентабельності підприємства та рентабельності продаж ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр.

Така тенденція показника рентабельності говорить про покращення фінансової ефективності ТОВ «ЛІТМА». Причиною збільшення показника рентабельності є наслідком зростання доходів від реалізації продукції, ефективнішого управління витратами та підвищення якості продукції, що дозволило отримувати більший прибуток.

Показник рентабельності продажів для ТОВ «ЛІТМА» показує, яку частину доходу від реалізації продукції становить чистий прибуток. Згідно з даними таблиці 2.1, значення показника рентабельності продажів також значно покращилася: у 2021 році рентабельність продажів становила 0,59; у 2022 році вона зросла до 2,8; у 2023 році досягла 4,10. Динаміка показника рентабельності продаж ТОВ «ЛІТМА» представлено на Рисунку 2.3.

Така тенденція показника рентабельності продаж для ТОВ «ЛІТМА» свідчить про те, що підприємство стало більш ефективно використовувати свої доходи для отримання прибутку. Збільшення рентабельності продажів пов'язують, як правило, з підвищенням ефективності виробництва, зниженням собівартості продукції або підвищенням цін на продукцію.

Таким чином, зростання рентабельності підприємства та рентабельності продажів свідчить про покращення фінансового стану взуттєвої фабрики ТОВ «ЛІТМА». Це позитивний сигнал для інвесторів і вказує на те, що підприємство знаходиться на шляху до стабільного розвитку і збільшення прибутковості. Дані показники також підтверджують, що ТОВ «ЛІТМА» успішно адаптується до змін на ринку, ефективно управляє своїми ресурсами та постійно підвищує свою конкурентоспроможність. Для підтримки цієї позитивної динаміки необхідно продовжувати працювати над оптимізацією витрат, підвищенням якості продукції та розширенням ринків збуту.

2.2 Аналіз макросередовища та SWOT-аналіз підприємства

Для досліджуваного підприємства ТОВ «ЛІТМА» макросередовище складається з факторів, які впливають на його діяльність ззовні і які підприємство не може контролювати. Важливо враховувати ці фактори при аналізі діяльності підприємства ТОВ «ЛІТМА», оскільки вони можуть суттєво впливати на його успішність та ефективність його функціонування.

Основними фактори макросередовища ТОВ «ЛІТМА» є:

- економічні фактори. Економічна стабільність і рівень економічного зростання впливають на купівельну спроможність споживачів ТОВ «ЛІТМА». Інфляція, процентні ставки та валютні курси також впливають на витрати ТОВ «ЛІТМА» та на ціну його продукції.

- політико-правові фактори. Регулювання, закони і політична стабільність впливають на операційну діяльність ТОВ «ЛІТМА». Торговельні бар'єри, податкова політика, регулювання праці та охорони праці також суттєво впливають на витрати та операційні процедури ТОВ «ЛІТМА».

- соціально-культурні фактори. Зміни в демографічному складі, смаки і уподобання споживачів впливають на попит на продукцію ТОВ «ЛІТМА». Зростання свідомості щодо екології та соціальної відповідальності вимагає від ТОВ «ЛІТМА» змін в виробництві та маркетингових стратегіях.

- технологічні фактори. Інновації та нові технології можуть знижувати витрати, підвищувати продуктивність та якість продукції ТОВ «ЛІТМА». Впровадження автоматизації та нових матеріалів може допомогти ТОВ «ЛІТМА» залишатися конкурентоспроможним.

- екологічні фактори. Екологічні регулювання і стандарти можуть вимагати від підприємства інвестування у нові технології та процеси для зменшення впливу на навколишнє середовище. А зростання екологічної свідомості серед споживачів може впливати на попит на більш екологічно чисту продукцію.

- глобальні фактори. Глобалізація і міжнародна конкуренція вимагають від ТОВ «ЛІТМА» адаптації до нових конкурентних умов. А міжнародні економічні та політичні події можуть впливати на ланцюги постачання та ринки збуту.

Таким чином, аналіз макросередовища є важливим для ТОВ «ЛІТМА», оскільки ці фактори можуть суттєво впливати на стратегію підприємства, операційну діяльність та фінансові результати. Врахування макрофакторів дозволить ТОВ «ЛІТМА» вчасно адаптуватися до змін, знижувати ризики та використовувати можливості для зростання і розвитку.

Щоб здійснити бальну оцінку впливу макрофакторів на взуттєву фабрику ТОВ «ЛІТМА», використовуємо бальну шкалу від 1 до 5, де 1 означає мінімальний вплив, а 5 – максимальний вплив (Таблиця 2.2).

Таблиця 2.2 – Бальна оцінка факторів макросередовища ТОВ «ЛІТМА»

Фактор	Бальна оцінка
Економічні фактори	5
Політико-правові фактори	4
Соціально-культурні фактори	3
Технологічні фактори	4
Екологічні фактори	3
Глобальні фактори	4

Таким чином, економічні фактори мають найбільший вплив на взуттєву фабрику ТОВ «ЛІТМА», оскільки вони безпосередньо впливають на витрати та купівельну спроможність споживачів. Політико-правові, технологічні та глобальні фактори також мають значний вплив, оскільки вони можуть суттєво змінювати умови ведення бізнесу та конкурентне середовище. Соціально-культурні та екологічні фактори мають менший, але все ж таки важливий вплив

на ТОВ «ЛІТМА», оскільки вони впливають на попит на продукцію та вимоги до виробництва.

З огляду на проведене бальне оцінювання впливу факторів макросередовища на ТОВ «ЛІТМА», стає очевидним, що для взуттєвої фабрики необхідно не лише враховувати ці фактори, але й стратегічно реагувати на них. Саме тут стає доцільним проведення SWOT-аналізу, який дозволяє:

1. Ідентифікувати та структурувати внутрішні сильні та слабкі сторони підприємства: Виявлення сильних сторін дозволяє зрозуміти, які ресурси та можливості можна використовувати для подолання впливу негативних факторів макросередовища. Аналіз слабких сторін допомагає виявити внутрішні проблеми, які можуть бути посилені зовнішніми загрозами.

2. Оцінити можливості та загрози з боку зовнішнього середовища: Можливості, які виникають завдяки сприятливим макрофакторам, можуть бути використані для розвитку та зміцнення ринкових позицій. Загрози, в свою чергу, вказують на зовнішні ризики, які потребують уваги та стратегічного планування для їх мінімізації.

3. Сформулювати стратегії для розвитку підприємства: На основі отриманих даних, SWOT-аналіз дозволяє розробити конкретні стратегії, спрямовані на використання можливостей та мінімізацію загроз, що є критично важливим для довгострокової конкурентоспроможності та стійкості взуттєвої фабрики.

Таким чином, проведення SWOT-аналізу на основі оцінки факторів макросередовища є логічним та необхідним кроком для визначення стратегічних напрямків розвитку підприємства, що забезпечить його адаптацію до змін у зовнішньому середовищі та сприятиме стабільному зростанню.

В Таблиці 2.3 представлено сильні а слабкі сторони ТОВ «ЛІТМА», а також можливості та загрози досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.4 - SWOT-аналіз для ТОВ «ЛІТМА»

Сильні сторони	Можливості
<ul style="list-style-type: none"> – нове обладнання; – наявність матеріально-технічної бази та інфраструктури; – кваліфікований персонал; – наявність налагоджених комерційних зв'язків з іноземними постачальниками; – високий рівень організації менеджменту на підприємстві; – налагоджені канали збуту, у тому числі прямі канали збуту; – висока якість продукції, виготовлення взуття з використанням новітніх технологій. 	<ul style="list-style-type: none"> – розширення співпраці з іноземними партнерами та інвесторами; – розвинута економічна інфраструктура регіону; – можливість розширення експорту продукції; – можливість зростання потужностей і прибутку; – запуск програми лояльності для постійних клієнтів; – впізнаваність бренду за рахунок впровадження різних рекламних кампаній (наприклад пошукової).
Слабкі сторони	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> – охоплена невелика частка ринкового сегменту; – плінність кадрів; – недостатня впізнаваність бренду. 	<ul style="list-style-type: none"> – збільшення вартості ресурсів у зв'язку з воєнним станом в Україні; – нестабільна економічна ситуація; – перебої в системі енергопостачання; – наявність підприємств-конкурентів на ринку, частка яких є досить великою.

Сильними сторонами та можливостями для ТОВ «ЛІТМА» є:

- підвищити впізнаваність бренду шляхом впровадження різноманітних рекламних кампаній;
- створення системи лояльності для постійних клієнтів;
- збільшення кількості замовлень шляхом різноманітних маркетингових заходів або залучення інфлюенсерів;
- освоєння нових видів виробництва і технологій за рахунок використання високопрофесійних кадрів.

Слабкими сторонами та можливостями ТОВ «ЛІТМА» є:

- підтримання світового рівня якості продукції;

– збільшення частки ринку за рахунок збільшення магазинів в інших містах України, окрім м.Хмельницького.

Сильними сторонами та загрозами :

- зменшення використання енергетичних ресурсів за рахунок використання нового обладнання та кваліфікованого персоналу;

- підтримувати ряд постачальників, використовуючи комерційні відносини, що склалися з партнерами;

- освоєння нових високотехнологічних технологій для їх подальшого впровадження;

- сприяння найму високоякісного персоналу та створенню професійної еліти на підприємстві з використанням методів впливу на сильну організаційну культуру;

- мінімізація впливу конкурентів і розвиток інтересів обох сторін шляхом вдосконалення комунікаційної політики та розвитку системи лояльності.

Слабкими сторонами та загрозами ТОВ «ЛІТМА» є::

- залучення на підприємство кваліфікованих кадрів за робітничими спеціальностями;

- налагодити співпрацю з міським центром зайнятості щодо реалізації програм щодо забезпечення зайнятості населення,

- підвищення рівня конкурентоспроможності підприємства шляхом підвищення впізнаваності бренду;

- удосконалення системи мотивації за допомогою економічних методів.

Використання вищезазначених напрямів діяльності управління дозволить досягти підвищення фінансових показників ТОВ «ЛІТМА» та його прибутковості.

2.3 Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства

Управління фінансовими ресурсами досліджуваного підприємства ТОВ «ЛІТМА» має мати комплексний характер і відображати головний результат взаємодії та взаємозалежності всіх елементів фінансової системи підприємства, які визначають наявність, подальше розміщення та використання фінансових ресурсів підприємства.

Для аналізу ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства ТОВ «ЛІТМА» обрано чотири групи показників: показники ліквідності, фінансової стійкості, рентабельності та ділової активності. Вибір саме цих груп показників є доцільним з кількох причин:

Показники ліквідності відображають здатність підприємства своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання. Вони є важливими для оцінки фінансової стабільності підприємства в короткостроковій перспективі. Для досліджуваного підприємства ТОВ «ЛІТМА» це має критичне значення через наступні причини:

- Платоспроможність: висока ліквідність забезпечує можливість своєчасної оплати постачальникам за сировину та матеріали, що є основою стабільного виробничого процесу;

- фінансова гнучкість: Можливість оперативно реагувати на фінансові труднощі та несподівані витрати;

- довіра контрагентів: підтримання високої ліквідності підвищує довіру постачальників та кредиторів.

Проаналізуємо показники ліквідності за 2021-2023 рр. для ТОВ «ЛІТМА» (Таблиця 2.3).

Таблиця 2.3 – Показники ліквідності для ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр.

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,02	0,22	4,49	0,20	4,27	853,83	1908,70
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,18	0,49	4,87	0,32	4,38	179,62	891,89
Коефіцієнт поточної ліквідності	2,88	5,15	11,90	2,27	6,75	78,72	131,25

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує частку найбільш ліквідних активів (грошових коштів та їх еквівалентів) у загальній сумі короткострокових зобов'язань. Високий рівень цього коефіцієнта свідчить про здатність підприємства швидко розрахуватися за своїми зобов'язаннями.

Опираючись на дані Таблиці 2.3 можемо зробити наступний висновок для ТОВ «ЛІТМА»: у 2022 році коефіцієнт зріс до 0,22, що на 0,20 більше, ніж у 2021 році; у 2023 році коефіцієнт зріс до 4,49, що на 4,27 більше, ніж у 2022 році. Такий різкий ріст свідчить про значне покращення здатності підприємства покривати свої зобов'язання найбільш ліквідними активами.

Коефіцієнт швидкої ліквідності показує здатність підприємства розрахуватися за короткостроковими зобов'язаннями за рахунок найбільш ліквідних активів (грошових коштів, дебіторської заборгованості, але без запасів). Для ТОВ «ЛІТМА» (Таблиця 2.3) прослідковується значне зростання даного коефіцієнта, що свідчить про покращення можливостей підприємства швидко розраховуватися за зобов'язаннями без урахування запасів.

Коефіцієнт поточної ліквідності показує здатність підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання всіма оборотними активами. Для ТОВ «ЛІТМА» зростання даного коефіцієнта, що свідчить про значне покращення

здатності підприємства покривати свої короткострокові зобов'язання всіма оборотними активами.

Таким чином, аналіз показників ліквідності ТОВ «ЛІТМА» свідчить про значне покращення фінансового стану підприємства за останні три роки. Всі три показники (абсолютної, швидкої та поточної ліквідності) значно зросли, що вказує на покращення здатності підприємства своєчасно виконувати свої короткострокові зобов'язання. Це свідчить про ефективне управління ліквідністю та покращення фінансової стабільності підприємства.

Наступна група показників - показники фінансової стійкості, які відображають здатність підприємства підтримувати свою фінансову незалежність у довгостроковій перспективі.

Проаналізуємо показники фінансової стійкості за 2021-2023 рр. для ТОВ «ЛІТМА» (Таблиця 2.4).

Таблиця 2.4 – Показники фінансової стійкості для ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр.

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022	2022/2021	2023/2022
Коефіцієнт автономії	0,79	0,88	0,95	0,09	0,07	11,58	7,85
Коефіцієнт фінансової залежності	1,27	1,14	1,06	-0,13	-0,08	-10,37	-7,27
Коефіцієнт маневреності власних засобів	0,01	0,05	0,41	0,04	0,36	332,37	664,03
Коефіцієнт маневреності робочого капіталу	0,51	0,58	0,63	0,07	0,05	13,79	7,80
Коефіцієнт фінансової стабільності	3,67	7,11	17,34	3,44	10,23	93,88	143,88
Коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу	0,21	0,12	0,05	-0,09	-0,07	-42,45	-55,78

Опираючись на дані Таблиці 2.4 можемо зробити наступні висновки:

- коефіцієнт автономії ТОВ «ЛІТМА» зростає з 0,79 у 2021 році до 0,95 у 2023 році. Це свідчить про покращення фінансової незалежності підприємства, що зменшує ризик залежності від зовнішніх джерел фінансування;

- коефіцієнт фінансової залежності зменшується з 1,27 у 2021 році до 1,06 у 2023 році. Це свідчить про зменшення залежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування, що покращує його фінансову стабільність;

- коефіцієнт маневреності власних засобів значно зростає з 0,01 у 2021 році до 0,41 у 2023 році. Це свідчить про значне покращення гнучкості у використанні власних коштів підприємства;

- коефіцієнт маневреності робочого капіталу зростає з 0,51 у 2021 році до 0,63 у 2023 році. Це свідчить про покращення фінансової стабільності підприємства і зменшення залежності від короткострокових зобов'язань;

- коефіцієнт фінансової стабільності значно зростає з 3,67 у 2021 році до 17,34 у 2023 році. Це свідчить про значне покращення фінансової стабільності підприємства;

- коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу зменшується з 0,21 у 2021 році до 0,05 у 2023 році. Це свідчить про значне зменшення залежності підприємства від зовнішнього фінансування і збільшення частки власного капіталу;

Таким чином, аналіз показників фінансової стійкості ТОВ «ЛІТМА» свідчить про значне покращення фінансової стабільності та незалежності підприємства за останні три роки. Зростання коефіцієнта автономії і коефіцієнта фінансової стабільності, а також зменшення коефіцієнтів фінансової залежності та співвідношення залученого і власного капіталу вказують на те, що підприємство стає менш залежним від зовнішнього фінансування і має кращу здатність витримувати фінансові труднощі.

Третя група показників - показники рентабельності. Показники рентабельності вимірюють здатність підприємства генерувати прибуток з використанням своїх ресурсів.

Проаналізуємо показники рентабельності за 2021-2023 рр. для ТОВ «ЛІТМА» (Таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 – Показники рентабельності для ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023 рр.

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення	
	2021	2022	2023	2022/2021	2023/2022
Рентабельність активів, %	0,67	5,50	10,85	4,83	5,35
Рентабельність власного капіталу, %	0,79	6,62	11,92	5,83	5,30
Рентабельність продукції, %	1,09	1,13	1,12	0,04	-0,01

Аналіз показників рентабельності ТОВ «ЛІТМА» показує значне покращення ефективності використання активів і власного капіталу за останні три роки. Рентабельність активів і рентабельність власного капіталу значно зросли, що свідчить про те, що підприємство стало набагато ефективніше генерувати прибуток з наявних ресурсів. Рентабельність продукції залишалася відносно стабільною, з незначними змінами. Загалом, ці покращення в показниках рентабельності свідчать про підвищення загальної ефективності управління ТОВ «ЛІТМА» та здатності отримувати прибуток, що є позитивним сигналом для інвесторів.

Четверта група показників - показники ділової активності. Показники ділової активності відображають ефективність управління оборотними коштами підприємства.

Проаналізуємо показники ділової активності за 2021-2023 рр. для ТОВ «ЛІТМА» (Таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 – Показники ділової активності для ТОВ «ЛІТМА», 2021-2023

рр.

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення		Темп зміни, %	
	2021	2022	2023	2022/ 2021	2023/ 2022	2022/ 2021	2023/ 2022
Коефіцієнт оборотності активів (трансформації)	1,14	1,96	2,64	0,82	0,68	71,88	34,72
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,71	3,14	4,12	1,43	0,98	83,30	31,39
Коефіцієнт оборотності запасів	1,78	3,41	5,52	1,62	2,12	91,08	62,16
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	61,06	59,86	98,30	-1,19	38,43	-1,95	64,20
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	7,80	11,65	29,69	3,86	18,04	49,47	154,77
Тривалість оборотності активів, дні	315,2	183,4	136,1	-131,81	-47,26	-41,82	-25,77
Тривалість оборотності оборотних активів, дні	210,4	114,8	87,3	-95,59	-27,42	-45,44	-23,89
Тривалість оборотності запасів, дні	219,9	119,2	72,8	-100,74	-46,36	-45,81	-38,91
Тривалість оборотності дебіторської заборгованості, дні	5,90	6,01	3,66	0,12	-2,35	1,99	-39,10
Тривалість оборотності кредиторської заборгованості, дні	41,44	28,39	12,13	-13,05	-16,27	-31,49	-57,29
Тривалість виробничого циклу, дні	219,90	119,15	72,79	-100,74	-46,36	-45,81	-38,91
Тривалість операційного циклу, дні	225,79	125,17	76,46	-100,63	-48,71	-44,57	-38,92
Тривалість фінансового циклу, дні	184,35	96,78	64,33	-87,57	-32,45	-47,50	-33,53
Фондовіддача	3,79	5,68	8,79	1,89	3,11	49,80	54,83
Фондомісткість	0,26	0,18	0,11	-0,09	-0,06	-33,25	-35,41

Аналіз показників ділової активності ТОВ «ЛІТМА» за період 2021-2023 років показує значне покращення в більшості ключових аспектів. Показники оборотності активів, оборотних активів, запасів, дебіторської та кредиторської заборгованості значно покращились. Це дозволяє зробити висновок про ефективне використання ресурсів підприємства. Підтверджується це також зменшенням тривалості оборотності активів, оборотних активів та запасів, що вказує на прискорення обороту коштів і покращення ліквідності.

Зокрема зростання фондівдачі свідчить про підвищення ефективності використання основних засобів. Водночас зменшення фондомісткості вказує на зниження затратності виробництва на одиницю продукції, що є ще одним позитивним аспектом для ТОВ «ЛІТМА».

В цілому, показники ділової активності показують покращення фінансового стану ТОВ «ЛІТМА» та підвищення ефективності управління взуттєвою фабрикою.

За результатами аналізу чотирьох груп показників можна зробити висновок про стабільне зростання фінансової стійкості, покращення ліквідності, підвищення рентабельності та покращення ділової активності взуттєвої фабрики ТОВ «ЛІТМА» протягом досліджуваного періоду. Ці позитивні тенденції свідчать про ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства і можуть служити основою для подальшого розвитку та залучення інвестицій.

3 ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «ЛІТМА»

3.1 Шляхи покращення фінансової стійкості підприємства

Згідно з результатами аналізу в попередньому розділі дипломної роботи, де аналізувались чотири групи показників управління фінансовими ресурсами для ТОВ «ЛІТМА», варто виділити групу фінансової стійкості як ту, котра згідно проведеного аналізу мала найгірші результати:

- коефіцієнт автономії погіршувався протягом досліджуваного періоду: з 0,79 в 2021 році до 0,95 в 2023 році, що свідчить про зростання фінансової залежності підприємства;

- коефіцієнт фінансової залежності показав зменшення з 1,27 у 2021 році до 1,06 у 2023 році, що також свідчить про збільшення залежності від зовнішніх джерел фінансування;

- коефіцієнт співвідношення залученого і власного капіталу зменшився з 0,21 в 2021 році до 0,05 у 2023 році, що вказує на зростання використання позикових коштів порівняно з власним капіталом.

Ці показники дали можливість зробити висновок про те, що існує потреба у покращенні фінансової стійкості ТОВ «ЛІТМА» шляхом збільшення власного капіталу, зниження фінансової залежності та оптимізації структури капіталу.

Для підвищення фінансової стійкості підприємства, на практиці використовуються такі методи та методики:

1. Збільшення власного капіталу:

- залучення нових інвестицій в підприємство;
- ретенція прибутків для поповнення власних ресурсів;
- емісія акцій або випуск облігацій для залучення додаткового капіталу.

2. Оптимізація фінансової структури:

- раціональне використання позикових коштів та зниження фінансової залежності;

- підвищення ефективності управління оборотним капіталом для зниження потреб у зовнішньому фінансуванні.

3. Диверсифікація доходів та ризиків:

- розвиток нових продуктів або входження на нові ринки для збільшення доходів;

- розподіл ризиків шляхом введення різноманітних видів продукції або розширення географічного присутності.

4. Удосконалення управлінської ефективності:

- впровадження сучасних фінансових та управлінських інструментів.

- постійний моніторинг і аналіз фінансових показників для своєчасного виявлення потенційних проблем і вдосконалення стратегій управління.

Ці методи допомагають зміцнити фінансову стійкість підприємства, зменшуючи вразливість до економічних коливань та забезпечуючи умови для стійкого розвитку і зростання.

Також одним із ключових напрямків покращення фінансової стійкості підприємства є оптимізація структури капіталу підприємства. Оптимальна структура капіталу є важливою складовою фінансової стійкості, оскільки вона дозволяє знизити ризик банкрутства, підвищити ефективність використання фінансових ресурсів та забезпечити стабільне фінансове становище в довгостроковій перспективі.

Аналізуючи результати фінансових показників ТОВ «ЛІТМА», можна зробити висновок, що оптимізація структури капіталу є необхідною мірою для підвищення її фінансової стійкості. Впровадження заходів з оптимізації структури капіталу дозволить підприємству більш раціонально використовувати власні і залучені кошти, знизити вартість капіталу та підвищити рентабельність.

Оптимізація структури капіталу включає наступні заходи:

1. Зменшення частки короткострокових зобов'язань: Це дозволить знизити ризик ліквідності та забезпечити стабільніший фінансовий стан.

2. Збільшення частки власного капіталу: Це допоможе зміцнити фінансову незалежність підприємства та знизити ризик фінансової нестабільності.

3. Оптимізація співвідношення власного і залученого капіталу: Це дозволить знайти баланс між ризиком і доходністю, знижуючи вартість капіталу і підвищуючи рентабельність.

Останній захід розглянемо більш детально в наступному розділі дипломної роботи.

3.2 Оптимізація структури капіталу підприємства

Враховуючи результати аналізу фінансової стійкості ТОВ «ЛІТМА» та розглянуті шляхи її покращення, можна дійти до висновку, що для підвищення фінансової стійкості взуттєвої фабрики необхідно оптимізувати структуру капіталу. Це є важливим кроком, оскільки правильне співвідношення власного та залученого капіталу дозволить підприємству знизити фінансові ризики, підвищити рентабельність та забезпечити стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Одним з ефективних методів, який може бути застосований для визначення оптимальної структури капіталу, є метод фінансового левериджу. Цей метод дозволяє оцінити, як зміни в структурі капіталу впливають на прибутковість підприємства, а також знайти баланс між ризиком і доходністю.

Структура капіталу – це співвідношення власних і позикових фінансових ресурсів, які в подальшому використовуються для господарської діяльності підприємства.

При проведенні аналізу капіталу ТОВ «ЛІТМА» було встановлено, що підприємство не має власних джерел формування капіталу, при цьому підприємство не використовує боргові джерела для подальшої роботи.

Тому прийнято рішення розрахувати оптимальну структуру капіталу, використовуючи метод фінансового левериджу підприємства.

Фінансовий леверидж — це використання позикового капіталу підприємства, що впливає на зміну рентабельності власного капіталу та дозволяє збільшити додатковий прибуток від власного капіталу.

Таблиця 3.1 - Розрахунок оптимальної структури капіталу ТОВ «ЛІТМА»

Показник	Частка позикового капіталу								
	30%			50%			80%		
Капітал разом, тис.грн.	37540,6			37540,6			37540,6		
Власний капітал, тис.грн.	26278,42			18770,3			30032,48		
Позиковий капітал, тис.грн.	11262,18			18770,3			7508,12		
Прибуток до сплати відсотків і податку (варіанти), тис.грн.	89780	99756	109732	89780	99756	109732	89780	99756	109732
Відсотки за позики, тис.грн.	2252	2252	2252	3754	3754	3754	1502	1502	1502
Прибуток, тис.грн.	4995	64162	84170	40793	60801	80809	35751	55759	75767
Податок на прибуток, тис.грн.	901	11570	15178	7356	10964	14572	6447	10055	13663
Чистий прибуток, тис.грн.	4094	52592	68992	33437	49837	66237	29304	45704	62104
Рентабельність власного капіталу, тис.грн.	0,16	2,00	2,63	1,78	2,66	3,53	0,98	1,52	2,07
Рівень фінансового важеля	1,03			1,04			1,01		
Загальна потреба в капіталі	1			1			1		
Податковий коректор	0,78			0,78			0,78		
Рівень ставки за кредит з урахуванням податкового коректору	9			9			9		

Таким чином, за даними таблиці 3.1 за критерієм максимізації рівня фінансового левериджу можна визначити, що найкращим варіантом співвідношення власного капіталу підприємства та позикових фінансових ресурсів є варіант 3 ($RFL = 1,04$), де частка власного капіталу — 50 %, позикового — також 50 %.

Це співвідношення є найбільш оптимальним для підприємства з кількох причин:

По-перше, існує баланс між ризиком і доходністю підприємства: рівне співвідношення власного і позикового капіталу дозволяє підприємству знизити фінансовий ризик, пов'язаний з надмірним використанням позикових коштів. Одночасно, це дає можливість використовувати позикові ресурси для розширення бізнесу і підвищення доходності, оскільки позикові кошти зазвичай дешевші за власний капітал.

По-друге, таке співвідношення дозволить підвищити фінансову стійкість: співвідношення 50 на 50 забезпечує стабільність фінансової структури підприємства. Власний капітал забезпечує запас міцності, який дозволяє витримувати фінансові труднощі, в той час як позиковий капітал забезпечує необхідні кошти для фінансування операційної діяльності і розвитку.

По-третє, відбувається оптимізація вартості капіталу: при такому співвідношенні вартість капіталу підприємства мінімізується, оскільки зменшуються витрати на обслуговування боргу та власного капіталу. Це призводить до зниження загальної вартості капіталу і підвищення рентабельності підприємства.

По-четверте, зберігається кредитний рейтинг підприємства: Важливо, щоб підприємство зберігало достатній рівень власного капіталу для підтримки свого кредитного рейтингу. Співвідношення 50 на 50 дозволяє підприємству залишатися привабливим для кредиторів та інвесторів, забезпечуючи доступ до дешевих кредитних ресурсів в майбутньому.

По-п'яте, гнучкість у фінансовому управлінні: таке співвідношення капіталу забезпечує підприємству гнучкість у прийнятті фінансових рішень. Це дозволяє швидко реагувати на зміни ринкових умов і адаптувати свою фінансову стратегію відповідно до вимог зовнішнього середовища.

Таким чином, оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу 50 до 50 є найбільш підходящим для досліджуваного підприємства ТОВ «ЛІТМА», оскільки забезпечує збалансований підхід до управління фінансовими ресурсами, мінімізує фінансові ризики і підвищує загальну ефективність діяльності підприємства.

ВИСНОВКИ

Фінансові ресурси – це виробництво підприємством продукції (товарів, робіт, послуг – операційна діяльність), основних і оборотних коштів (інвестиційна діяльність) і зобов'язань (майнові та боргові – фінансова діяльність) за певний період часу або певну дату.

Управління ресурсами фінансових підприємств функціонує як основна підсистема основної системи управління організацією. Це допомагає знайти відповіді на важливі питання, пов'язані з розміром і збалансованістю активів структури підприємства, що сприяє досягненню поставлених перед суб'єктом господарювання цілей і завдань, а також допомагає знайти джерела організації поточного та перспективного управління діяльністю підприємства, що задовольняє його платоспроможність та фінансову стійкість.

Управління фінансами підприємства – це процес, спрямований на оптимізацію руху та розподілу грошових коштів для досягнення цілей як усього підприємства, так і окремих працівників. Фінансовий менеджмент спрямований на вирішення проблеми впливу на рівень і структуру грошових потоків для досягнення підприємством поставлених цілей. По суті, фінансовий менеджмент — це управління фінансовими ресурсами. Управління фінансами має здійснюватися індивідуально на кожному підприємстві.

Незалежно від роду діяльності підприємства фінансові ресурси є його найбільш цінним активом, який знаходиться в постійному русі і забезпечує операційну, інвестиційну та фінансову діяльність підприємства. Важливість і роль фінансових ресурсів для функціонування підприємства зумовлює необхідність ретельного аналізу фінансового стану підприємства, зокрема аналізу формування та використання фінансових ресурсів.

Тому аналіз фінансових ресурсів підприємства варто проводити на основі узагальненого комплексного підходу, включаючи такі напрямки, як аналіз формування фінансових ресурсів та аналіз використання фінансових ресурсів.

Використання цих напрямів аналізу дозволяє кожному окремому підприємству оцінити поточний стан фінансових ресурсів та визначити сильні та слабкі сторони діяльності підприємства у сфері управління структурою фінансових ресурсів. Також, опираючись на результати такого аналізу, можна буде обґрунтувати оптимальну структуру джерел фінансування підприємства та вибір найкращих альтернативних комбінацій ресурсів для підвищення ефективності.

Взуттєва фабрика ТОВ «ЛІТМА» була базою досліджень в дипломній роботі, є провідним підприємством з виробництва взуття. Для виготовлення продукції ТОВ «ЛІТМА» використовує новітні технології; сучасне обладнання європейських виробників; сировина та комплектуючі українських та іноземних постачальників та якісні матеріали.

Проведений аналіз техніко-економічних показників показав зростання рентабельності підприємства та рентабельності продажів, що свідчить про покращення фінансового стану взуттєвої фабрики ТОВ «ЛІТМА». Це позитивний сигнал для інвесторів і вказує на те, що підприємство знаходиться на шляху до стабільного розвитку і збільшення прибутковості. Дані показники також підтверджують, що ТОВ «ЛІТМА» успішно адаптується до змін на ринку, ефективно управляє своїми ресурсами та постійно підвищує свою конкурентоспроможність. Для підтримки цієї позитивної динаміки необхідно продовжувати працювати над оптимізацією витрат, підвищенням якості продукції та розширенням ринків збуту.

Аналіз показників ліквідності показує стабільний ріст усіх трьох ключових показників (коефіцієнтів абсолютної, швидкої та поточної ліквідності) протягом 2021-2023 років. Зокрема, значне збільшення цих показників свідчить про здатність підприємства швидко погашати поточні зобов'язання і забезпечувати стабільність фінансових потоків.

Показники фінансової стійкості показують значне зміцнення позицій підприємства. Зростання коефіцієнтів автономії та фінансової стабільності, разом з зниженням фінансової залежності, свідчать про здатність підприємства

самостійно фінансувати свою діяльність та мінімізувати ризики зовнішнього фінансування.

Показники рентабельності підприємства значно зросли протягом останніх трьох років. Зокрема, збільшення рентабельності активів і власного капіталу свідчать про покращення управлінської ефективності та здатність генерувати прибуток від використання інвестованих ресурсів.

Показники ділової активності вказують на покращення ефективності управління запасами, оборотністю активів і заборгованістю. Зменшення тривалості оборотності та зростання фондівіддачі свідчать про оптимізацію процесів виробництва та покращення ліквідності.

За результатами аналізу чотирьох груп показників можна зробити висновок про стабільне зростання фінансової стійкості, покращення ліквідності, підвищення рентабельності та покращення ділової активності ТОВ «ЛІТМА» протягом досліджуваного періоду. Ці позитивні тенденції свідчать про ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства і можуть служити основою для подальшого розвитку та залучення інвестицій.

Аналізуючи результати фінансових показників ТОВ «ЛІТМА», можна зробити висновок, що оптимізація структури капіталу є необхідною мірою для підвищення її фінансової стійкості. Впровадження заходів з оптимізації структури капіталу дозволить підприємству більш раціонально використовувати власні і залучені кошти, знизити вартість капіталу та підвищити рентабельність.

Оптимізація структури капіталу включає наступні заходи: зменшення частки короткострокових зобов'язань; збільшення частки власного капіталу; оптимізація співвідношення власного і залученого капіталу.

Враховуючи результати аналізу фінансової стійкості ТОВ «ЛІТМА» та розглянуті шляхи її покращення, прийшли до висновку, що для підвищення фінансової стійкості взуттєвої фабрики необхідно оптимізувати структуру капіталу. Це є важливим кроком, оскільки правильне співвідношення власного та залученого капіталу дозволить підприємству знизити фінансові ризики,

підвищити рентабельність та забезпечити стабільний розвиток у довгостроковій перспективі.

Одним з ефективних методів, який може бути застосований для визначення оптимальної структури капіталу, є метод фінансового левериджу. Фінансовий леверидж дозволив оцінити, як зміни в структурі капіталу впливають на прибутковість підприємства.

Таким чином, оптимальне співвідношення власного і позикового капіталу 50 до 50 є найбільш підходящим для ТОВ «ЛІТМА», оскільки забезпечує збалансований підхід до управління фінансовими ресурсами, мінімізує фінансові ризики і підвищує загальну ефективність діяльності підприємства.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Громова А.Є. Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів. Молодий вчений. 2016. № 5 (32). С. 44–48.
2. Дикань Л. В. Стратегічне управління фінансовими ресурсами промислового підприємства. Фінанси України. 2018. № 3. С. 12-18.
3. Бердар М. Управління процесом формування і використання фінансових ресурсів підприємства на основі логістичного підходу. Актуальні проблеми економіки. 2018. № 5 (83). С. 133-138.
4. Гудзь О. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія. Київ: ННЦ ІАЕ, 2017. - 578 с.
5. Даценко Г.В. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії в системі регулювання діяльності підприємства. Вісник Хмельницького національного університету. 2019. № 5. Т. 2. С. 162–165.
6. Лукіна Ю. В. Формування та реалізація стратегії управління фінансами підприємства. Фінанси України. 2018. № 3. С. 113.
7. Фролова Т.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К. Видавництво «Європейського університету». 2016. 253 с.
8. Кривенко А. Е. Формування та ефективне використання фінансових ресурсів підприємства. Ефективна економіка. 2015. №2. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3818>.
9. Волк І.Ф. Фінансові ресурси підприємства: економічна сутність та ефективність управління. Держава і регіони. 2016. №6. С.339 -342.
10. Лапа А. Фінансові ресурси підприємства та їх оптимізація. Молодіжний науковий вісник УАБС НБУ, Серія: Економічні науки. 2013. № 4. С. 289—297.
11. Погріщук Г.Б. Управління фінансовими ресурсами підприємств в ринкових умовах / Г.Б. Погріщук, В.В. Руденко // Науковий вісник Херсонського

державного університету Серія Економічні науки. - 2014. - вип.(5) ч.4. - С. 107-110.

12. Горбан А. П. Управління фінансовими ресурсами підприємства / А. П. Горбан // Економічні науки. - 2010. - № 15. - С. 25-27.

13. Добринь С.В. Організація системи управління фінансовими ресурсами підприємства / Добринь С.В. // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. - № 10. - С. 37-40.

14. Дороніна М.С. Управління економічними та соціальними процесами підприємства: монографія / М.С. Дороніна // - Х.: Вид. ХДЕУ, 2005. - 432 с.

15. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства / І. А. Козачок // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. - 2011. - № 7. - С. 277-283.

16. Радченко О.Д. Бюджетна підтримка формування фінансових ресурсів переробних підприємств АПК / О.Д. Радченко// Економіка АПК, 2012. – №7. – С.69-75.

17. Данилко В.К. Особливості управління фінансовими ресурсами підприємства за умов ринкової економіки / В.К. Данилко, Д.В. Ситий // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Сер.: Економічні науки. - 2014. - № 2. - С. 102 - 108.

18. Фаріон І. Д., Захарків Т.Д. Фінансовий аналіз : навчальний посібник. Тернопіль, 2000. 455 с.

19. Демко І. І. Організаційні підходи до методики аналізу фінансових ресурсів. Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. 2014. Вип. 38. С. 116-123.

20. Бродська І.І. Проблеми формування фінансових ресурсів підприємств. Економічні науки. Серія «Облік і фінанси». Випуск 7(25). Ч.1. 2010. С. 182-189.

21. Мішина С. В., Мішин О.Ю. Методичне забезпечення оцінки ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Науково-технічний збірник. 2009. № 87. С. 272–277.

22. Москаленко В.П. Комплексна оцінка фінансового стану підприємства як основа для діагностики його банкрутства. Актуальні проблеми економіки. 2021. №6. С. 180-191.

23. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз : підручник. К. : Центр учбової літератури, 2008. 566 с.

24. Дропа Я.Б., Терешко О.М. Формування фінансових ресурсів підприємств в сучасних умовах розвитку фінансової системи. 2016. – Режим доступу: <http://eztuir.ztu.edu.ua/123456789/5875>

25. Ярцева Т. А. Методичні підходи до аналізу фінансових ресурсів підприємства. Управління розвитком. 2013. № 18. С. 103-106.

26. Методичні рекомендації по виявленню ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій по приховуванню банкрутства, фіктивного банкрутства або доведення до банкрутства : Наказ Міністерства економіки України від 19.01.2006 р. № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 р. № 1361) від 26.10.2010 р. № 1361 "Про внесення змін до Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства". Режим доступу - <http://www.me.gov.ua>.

27. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації, затверджені наказом Міністерства фінансів України та Фонду Державного майна України від 26.01.2001 р. № 49/121 і зареєстровані в Міністерстві юстиції України від 08.02.2001 р. за № 121/5312. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.

28. Степаненко Д.А. Технологія аналізу фінансових ресурсів підприємства. Управління розвитком. 2014. № 10. С. 92-94.

29. Костирко Л.А. Стратегія фінансово-економічної діяльності господарюючого суб'єкта: методологія і організація. Луганськ : Вид-во ЛНУ ім. В. Даля, 2002. 560 с.

30. Полінкевич О.М. Адаптивний механізм управління змінами у бізнесструктурах в умовах Covid-19. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій. 2020. №2(6). С. 173-182.

31. Сайт ТОВ «ЛІТМА».- Режим доступу: <https://www.litma.com.ua/>
32. Багацька, К. В. Фінансовий аналіз / К. В. Багацька, Т. А. Говорушко, О. О. Шеремет. – К.: Видавничий дім, АртЕк, 2014. – 320 с.
33. Базилінська О. Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: Навчальнометодичний посібник / О.Я. Базилінська. – К.: 2009. – 328 с.
34. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансовогосподарської діяльності підприємств / О. І. Гадзевич. – К. : Кондор, 2004. – 180 с.
35. Гайдар С. М. Коефіцієнтний підхід до оцінки фінансової стійкості підприємств торгівлі / С. М. Гайдар // Торгівля і ринок : зб. наук. праць. - 2009. С. 443-449.
36. Гринкевич С.С. Економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень /С.С. Гринкевич// Науковий вісник НЛТУ України. – 2008, вип. 18.5 – С. 110-114.
37. Копачова К.І. Аналіз чинників, що впливають на фінансову стійкість санаторно-курортних і туристських підприємств Автономної Республіки Крим / Г.Г. Єрмоленко, К.І. Копачова // Економіка: проблеми теорії та практики. – Дніпропетровськ : ДНУ, 2009. – Випуск 257: В7т. – Т.ІІ. – С. 416-420.
38. Мамонтова Н.А. Фінансова стійкість акціонерних підприємств і методи її забезпечення: Автореф. дис. ... канд. екон. наук / Ін-т. економ. прогнозів. НАН України. – К., 2001. – 160 с
39. Оспіщев В.І. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств / В.І. Оспіщев, І.В. Нагорна // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг : зб. наук. праць. / редкол.: О.І. Черевко (відпов. ред.) та ін. – Харків : Вид-во Харків. ДУ харчування та торгівлі. – 2009. – Вип. 2(10). – 694. – С. 218-223
40. Прісняков В.Ф. Порівняння фінансово-економічної стійкості ринкової і планової економіки / В.Ф. Прісняков // Фінанси України. – 2006. – № 10. – С. 49-54.